

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут філології
Кафедра журналістики

ЗОРЯ ЮЛІЯ ВІКТОРІВНА

МИКОЛАЇВ ЕКСКУРСІЙНИЙ: МУЛЬТИМЕДІЙНА ІСТОРІЯ

Напрямок підготовки 6.030301 «Журналістика»

Автореферат
бакалаврського проекту
на здобуття ступеня бакалавра

Миколаїв – 2019

Роботу виконано на кафедрі журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор б.в.з.

Монахова Тетяна Василівна,

Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри журналістики.

Рецензент: кандидат філологічних наук, доцент

Островська Людмила Станіславівна,

Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри української філології, теорії та історії
літератури.

Захист відбудеться «25» червня 2019 р. у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Тревел-журналістика на національному та світовому медіапросторах є одним з найбільш популярних напрямів сьогодні. Глобалізація, стирання кордонів, інтерес до туристичної галузі – усе це дає суспільству більше можливостей для подорожування, пізнання навколишнього світу. Звідси і така необхідність у подорожній журналістиці. Вона відіграє ключову роль у формуванні образів країн, у тому числі і України, надає аудиторії розуміння про культуру інших націй, впливає на формування національної свідомості у суспільства тощо.

Тревел-журналістика не є відносно новим напрямом журналістики. Її витоки були знайдені ще в античній літературі. Проте вона досі залишається недостатньо дослідженою науковцями. Основною причиною цього є те, що з розвитком технологій та нових можливостей для подорожування, її жанри постійно трансформуються, виникають нові. Звідси постає необхідність в більш широкому і глибокому вивченні цієї теми. Цими аспектами і зумовлена **актуальність** обраної теми.

Мета і завдання дослідження.

Метою роботи є комплексне дослідження такого напрямку, як тревел-журналістика та його вплив на свідомість людини.

Відповідно до мети були поставлені такі **завдання**:

- спираючись на праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, визначити головні риси та елементи напрямку тревел-журналістика;
- дослідити стан тревел-журналістики в Україні;
- розглянути тревел-журналістику як окремий напрям у сфері медіа;
- вивчити діяльність екскурсиводів, стан архітектурно-історичних пам'яток та міру і способи висвітлення цих тем у миколаївських ЗМІ;
- висвітлити культурно-історичні об'єкти;
- дослідити функціонування краєзнавчих організацій та волонтерів;
- опублікувати підготовлені матеріали в Інтернет-ЗМІ, соціальних мережах, YouTube-каналі тощо.

Об'єктом дослідження є тревел-журналістика в українському та регіональному медіапросторі.

Предметами дослідження є функціонування історичних та архітектурних пам'яток Миколаєва, розвиток екскурсійної діяльності у місті, а також висвітлення цих тем в українських та миколаївських ЗМІ.

Методи дослідження: теоретичні методи: опрацювання наукової літератури, аналіз, синтез; практичні: інтерв'ю, спостереження, соціальне опитування, аналіз матеріалів тощо.

Теоретико-методологічна основа роботи. Ступінь розробленості теми визначається кількома напрямками, за якими ми виділили групи джерел:

Першим є тревел-журналістика. У ньому ми будемо спиратися на роботи І. Показаньєвої, П. Лебедева, О. Юферевої, Ф. Хануша, Н. Кривцова і та інших.

Другий напрямок – впливовеність тревел-журналістики. Для його вивчення ми будемо використовувати роботи В. В. Карлової, А. Коник, В. Карлової, Ю. Полежаєв і т.д.

Третім напрямком, який ми виділили є матеріали на подорожню тематику в українських медіа. У ньому ми будемо орієнтуватися на офіційні сайти телеканалів «1+1», «НЛО TV», «Інтер», «UA: Миколаїв», офіційні сторінки ЗМІ у соціальних мережах: YouTube-канал Гаражного телебачення Миколаєва, «Орел і Решка», Антона Птушкіна, Андрія Шинкаренка, офіційні сайти видань «Мир туризма», «Чумацький шлях», «UTG - Українська Туристична Газета», «Український туризм», «Николаевский Базар», «Фабєрова Дача», «Архитектура Николаєва».

Всі три напрямки є досить дослідженими, проте їх комбінація мало вивчена і має слабку ступінь розробленості.

Наукова новизна одержаних результатів. Ми перші дослідили миколаївський медіаринок на наявність в ньому матеріалів екскурсійної, історичної та подорожньої тематики, проаналізували їх формати та якість подання інформації, порівняли їх із всеукраїнськими ЗМІ. Як результат

опрацювання наукової літератури створили власний медіаконтент на тему туризму у Миколаєві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розвитку туристичної діяльності в Миколаєві, збільшенні публікацій цієї тематики у миколаївських ЗМІ. Матеріали з Розділу 2 можуть бути використані національними та регіональними медіями. Їх опрацювання та аналіз можуть бути корисними для студентів, що навчаються на спеціальності «Журналістика» у рамках вивчення фахових дисциплін.

Теоретичне значення дослідження: проаналізовано та визначено основні функції тревел-журналістики та її вплив на аудиторію.

Апробація результатів дослідження. Публікації, що були створені в рамках дипломного проекту були опубліковані на інформаційному онлайн-порталі «Solnik», а також в соціальних мережах Facebook та YouTube. З метою популяризації тревел-журналістики та охопленням ширшої аудиторії було вирішено створити і оприлюднити фотопроєкт «Mykolaiv Style», який набрав вже більше двох тисяч підписників у мережі Instagram.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (40 позицій) та додатків (10 позицій). Загальний обсяг роботи – 77 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломного проекту, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, методи, розкрито наукову новизну роботи, окреслено теоретичне і практичне значення здобутих результатів та форми їх апробації.

У *першому розділі* „*Особливості тревел-журналістики в Україні й Миколаєві*” подано дослідження діяльності та функціонування тревел-журналістики на національному і місцевому медіа ринках. Ми виявили його початки, розглянули особливості та найпопулярніші жанри. Також ознайомились з українським і власне миколаївським контентом, який належить до цього напрямку, проаналізували його.

Серед головних аспектів аналізу тревел-журналістики слід зазначити, що її не варто сприймати як другорядний, «несерйозний» контент, адже вона відіграє одну з найважливіших ролей у формуванні національної свідомості. Це особливо актуально для України, яка протягом багатьох століть знаходилась під владою різних країн, і її жителям важно усвідомити свою національну ідентичність. Тому розповідаючи про мандри рідною країною, про красиві місця, відомості з історії, культуру, традиції, звичаї тощо, можна викликати у громадян патріотичність.

Дуже важливо, створюючи контент про подорожі іншими країнами, бути обізнаним в усіх особливостях цієї держави та правилами поведінки, які є прийнятними для неї. Важливо вміти комунікувати з місцевими жителями, бути ввічливим і поважати їх традиції і культури. Порушення цих пунктів може призвести до конфліктів та навіть міжнаціональної ворожнечі.

На українському медіаринку створюється достатня кількість продуктів, які є цікавими не лише для місцевих жителів, а й для жителів інших країн. Зокрема, українські телепередачі про подорожі транслюють не лише на національних канал, а й на каналах зарубіжжя. Деякі українські онлайн-видання є популярними серед іноземних користувачів. Варто зазначити, що весь цей контент створюється на дуже якісному рівні і є по-своєму унікальними.

В Миколаєві також є свої власні проекти, які розповідають про прогулянки містом, його могутнє минуле, пам'ятки архітектури тощо. Вони більше розраховані на вузьку аудиторію – містян – проте саме вони інтегрують громаду, допомагають розвинути в неї почуття співпричетності до долі малої вітчизни, любові та прихильності до рідного краю.

У **другому розділі** „Миколаїв екскурсійний: мультимедійна історія” ми створювали власний контент, який стосувався теми «Миколаїв екскурсійний». В наших матеріалах мова йдеться про пам'ятки історії та архітектури міста, про відомі місця Миколаєва, відомих постатей. У рамках проекту ми писали статті, робили фото проекти та знімали відео на задану тему. Загалом нам вдалося створити десять статей, п'ять відео та один масштабний фотопроект, який ми

розмістили на власній сторінці в Instagram і для якого було зроблено понад сто фотографій.

Для збору інформації ми відвідували Миколаївську обласну універсальну наукову бібліотеку ім. О. Гмирьова, Державний архів Миколаївської області, брали інтерв'ю у співробітника Миколаївського обласного краєзнавчого музею, робили соціопитування тощо. Усі матеріали були опубліковані на Інтернет-сайті «Solnik», що належить кафедрі журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили та у соціальних мережах (Facebook).

Кожна зі статей супроводжувалась якимись візуальними елементами (фото або відео). Відеопроєкти ми розмістили на найпопулярнішому відеохостингу YouTube, а також на «Solnik» і Facebook. Для оприлюднення фотопроєкту, ми створили власний Instagram-акаунт @mykolaiv_style. На сьогоднішній день він має більше двох тисяч підписників і їх кількість з кожним днем зростає. Під кожним фото ми публікували короткі тексти з поясненнями, що це за місце (або будівля, пам'ятка) і яке значення воно має для Миколаєва.

Мета цього проєкту була у тому, щоб створити для аудиторії цікавий та корисний контент і охопити якомога більшу кількість читачів (для цього ми використовували всі популярні на сьогодні соціальні мережі). Також було цікаво оцінити туристичний потенціал Миколаєва та познайомити жителів з його минулим. Такі матеріали допомагають у створенні образу маленької вітчизни та сприяють посиленню відчуття патріотизму до рідного міста.

На Інтернет-ресурсі <http://www.solnik.com.ua> було опубліковано такі матеріали:

«Instagram: геолокація — Миколаїв» (мультимедійна історія) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1258>

«52 метри над рівнем моря» (стаття) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1365>

««неЕйфелева» вежа Миколаєва» (стаття) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1403>

«Гідропатична пам'ятка ХХ століття» (мультимедійна історія) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1492>

«Інтерв'ю з екскурсоводом Тетяною Губською» (відео) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1594>

«Реставрація чи руйнація?» (мультимедійна історія) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1685>

«Тур храмами міста» (мультимедійна історія) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1694>

«Район підвищеного комфорту» (мультимедійна історія) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1724>

«Кіммерійці в місті» (стаття) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/2079>

«Прибуваючи на станцію М» (стаття) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/2106>

«Соцопитування студентів-іноземців про туризм у Миколаєві» (відео) – Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/2152>

А також оприлюднено фотопроєкт:

«Mykolaiv Style» (фотопроєкт) – Режим доступу: https://www.instagram.com/mykolaiv_style

ВИСНОВКИ

У рамках даного проекту ми проаналізували функціонування такого жанру, як тревел-журналістика, в українських і миколаївських медіях та створили власний контент для миколаївського медіапростору. Ми опрацювали теоретичний матеріал з теми і дослідили його практичне застосування в національних ЗМІ. У ході роботи було визначено початки подорожньої журналістики, подано визначення термінів та виділено її головні особливості.

Посунення матеріалів подорожньої журналістики на другорядні позиції на користь інформаційних жанрів в деяких ЗМІ є помилковим. По-перше,

тревел-журналістика відіграє такі важливі та відповідальні місії, як формування національної свідомості та образів країн, саме тому ми не можемо розглядати її лише як розважальний контент. А по-друге, інтерес аудиторії до туристичної тематики з кожним днем зростає і забезпечуючи їх якісною та цікавою інформацією про подорожі може підвищити рейтинг видання.

Дослідження національних і миколаївських ЗМІ на наявність у них тревел-контенту показав, що на нашому медіаринку присутні якісні телевізійні, друковані і онлайн-продукти, які є популярними не лише серед місцевих жителів, а й серед іноземної аудиторії. Вони розповідають про туризм, життя різних національностей та народів, про їх культуру тощо.

Метою другого розділу нашої роботи було створення власного контенту за тематикою подорожньої журналістики. Матеріали були опубліковані на інформаційному онлайн-порталі «Solnik», відеохостингу YouTube, а також у соціальних мережах Facebook та Instagram. У публікаціях ми розповіли про визначні місця Миколаєва, окресили проблеми туристичної галузі в місті, поговорили з екскурсоводом міста, опитали іноземних студентів про туристичні умови міста тощо.

АНОТАЦІЯ

Зоря Ю. В. Миколаїв екскурсійний: мультимедійна історія. – Миколаїв, 2019.

Цей проект є систематичним дослідженням туристичної журналістики в українських та миколаївських ЗМІ. Ми визначили витoki цього жанру сучасної журналістики, визначили головні риси і оцінили її вплив на свідомість аудиторії. У результаті аналізу теоретичної частини ми створили власний контент на тему туризму в Миколаєві.

Дослідження з даної теми привели до висновку, що туристичну журналістику слід розглядати не тільки в аспекті розважальних жанрів, а й як важливий елемент у формуванні національної свідомості та самоідентифікації. Туристична журналістика має величезний вплив на формування іміджу країни. Вона знайомить читачів/глядачів із культурою, традиціями та способом життя іноземців.

Для України як для країни, яка протягом багатьох століть перебувала під владою інших країн і лише нещодавно здобула незалежність, усвідомити свою національну свідомість дуже важко. Крім того, завдяки доступності туризму, зростає інтерес до вивчення інших країн, їхньої культури та особливостей. Саме тому існує потреба у журналістиці подорожей, і саме це визначає його популярність в наші дні.

Створення тревел-контенту вимагає глибокого знання географії, історії, культури та етики країни, до якої ви подорожуєте. Мовні та поведінкові знання допомагають журналісту встановити контакт із місцевими жителями та запобігти конфліктних ситуацій. Дуже важливо не порушувати закони чужої країни і вести себе пристойно, оскільки це впливає на формування іміджу своєї рідної країни в світогляді іноземців. Ось чому туристична журналістика – це не просто розваги, а важка і клопітка робота, що потребує серйозних зусиль.

Виявлено, що на українському медіапросторі створюється достатня кількість туристичних проектів, які цікаві не лише місцевим жителям, а й жителям інших країн. Зокрема, українські телепередачі про подорожі

трансляються не тільки на національних каналах, а й на іноземних. Деякі українські онлайн-видання популярні серед іноземних користувачів. Слід зазначити, що весь цей контент створений на дуже високому рівні й унікальний по-своєму. У Миколаєві також є свої проекти, які розповідають про прогулянки містом, його могутнє минуле, пам'ятки архітектури тощо.

В рамках проекту ми також створили власний контент, який був пов'язаний з темою "Туризм у Миколаєві". У наших матеріалах мова йдеться про пам'ятки історії та архітектури міста, про визначні місця Миколаєва, про його знаменитих діячів. Ми написали статті, зробили фотопроєкти та зняли відео на задану тему.

Ключові слова: тревел-журналістика, туризм у Миколаєві, тревелог, подорожі у медіа, тревел-журналістика в Україні, подорожній контент, національна свідомість.

SUMMARY

Yuliia Zoria. Tourism in Mykolaiv: multimedia story. – Mykolaiv, 2019.

This project is the systematic study of travel journalism in Ukrainian and Mykolaiv media. We have identified the origins of this genre of contemporary journalism, determined its main features and evaluated its impact on the audience consciousness. As a result of the analysis of the theoretical part, we created our own content on the topic of tourism in Mykolaiv.

The research on the given theme has led to the conclusion that travel journalism must be viewed not only in the light of entertainment genres, but also as an important element in the formation of national consciousness and self-identification. Travel journalism has a huge impact on the formation of the image of a country. It introduces the readers/spectators to the culture, traditions and way of life of foreign people.

It is very difficult for Ukraine, as for country that had been under the authority of other countries for many centuries and has only recently gained independence, to realize its national consciousness. Also, due to free crossing of the borders and the

accessibility of tourism, there is an increasing interest in the exploring of other countries, their culture and peculiarities. That is why there is a need for travel journalism and this is what determines its popularity nowadays.

Creating travel content requires a deep knowledge of the geography, history, culture, and ethics of the country you are traveling to. Language and behavioral knowledge helps the journalist to establish contact with local residents and prevent conflict situations. It is very important not to violate the laws of a foreign country and to behave decently, as it affects the formation of the image of your native country in the foreigners mind. That is why travel journalism is not just fun, but hard and troublesome work that needs serious consideration.

It is revealed that a sufficient number of travel projects are being created on the Ukrainian media space, which are interesting not only for local residents but also for residents of other countries. In particular, Ukrainian TV shows about travel are broadcast not only on national channels, but also on foreign channels. Some Ukrainian online editions are popular among foreign users. It should be noted that all this content is created at a very high level and is unique in its own way. Mykolayiv also has its own projects that tell about city walks, its mighty past, architectural monuments, and so on.

As part of the project, we have also created our own content, which was related to the theme "Tourism in Mykolaiv ". In our materials we are talking about the historical and architectural sights of the city, the famous places of Mykolaiv and its famous personalities. We have written articles, created photo projects and filmed videos on the given topic.

Key words: travel journalism, tourism in Mykolaiv, travelogue, travel media, travel journalism in Ukraine, travel content, national consciousness.